

TORONTÁLI KÖZLÖNY.

Egyesült „Felső Torontai“ és „Kikindai Közlöny“.

P O L I T I K A I L A P.

Megjelenik hetfőn, szerdán, pénteken és vasárnap.

A drága gabona.

Nagy-Kikinda, 1898. május 3.

Ha évtizedekkel megyünk is vissza a történelmében annak a nagyfotosságú gazdasági tényezőnek, melynek neve a gabona árak alakulása, nem találunk hasonlót a közelmúlt napok eseményeihez. Az az ármozgalom, melynek tíz nap óta tanulmányunk, méreteivel s fejlődésének egyes stádiumaival egyaránt példa nélkül való. Olyan lehetőségeket és olyan körülményeket ismertünk meg általa, a melyeknek eddig abszolút nem szerepeltek képzeletünkben, a melyeknek azonban éppen számban és fontosságban egyaránt rendkívüli a jelentősége.

A múlt nyár utó tudvalevően alapjában megfordította a gabonaárak alakulásának irányzatát az egész világon. A két évtized óta fokozatosan s feltartóztatlanul esőkként irányzat hirtelen majdnem minden előjel nélkül a rohamos emelkedésbe esett át; az évek folyamán 6-7 forintos nivóra aláhanyatlott buza ár néhány hét alatt 12-13 forintos színvonalra szökkenett fel. A világszerte silány termés, de kivált az exportáló államok rossz gazdasági viszonyai idézték elő ezt a fordulatot, mely az említett magas árakkal — így hitte mindenki — tetőpontját érte el. És ime: néhány hónap múltán új haussemozgalom támad az egész világon, ugyancsak rövid idő alatt olyan eredményeket produkálván, a melyeket talán egyáltalán nem találunk a gabona-árak újkori történetében. E hét elején 15-15¹/₂—15³/₄ forintos buzaárát láttunk s bizony csak egy hajszál választott el bennünket a 16 forintos ár-nivótól.

Olyan nagy jelentőségű ez a dolog, hogy talán évtizedekig emlékezetes marad Magyarország gazdasági történetében. S ámbár sem az alakulása további fejleményeit, sem pedig azokat a következményeket, melyek a mostani ár-felsőzökkenés nyomában járnak fognak, előrelátni nem lehet, — annyit mégis konstatalhatunk, — mert Magyarország gazdasági ujesztendéjéül mindig az aratás tekinthető — a jelenlegi árviszonyok feltétlenül vezető befolyással lesznek.

Ez pedig határozottan kedvező körülmény, mert agrár-államban, kivált a melynek egész gazdasága a gabona-kivitelre támaszkodik, nincsen erősebb oszlopa és hatalmasabb fejlesztője a jólétnek, mint a magas gabona-ár.

Azt a jó perspektívát, melyet ez az egyedül logikus következtetés nyújt, tudvalevően a spanyol-amerikai háborúnak köszönhetjük. Az a hatás, melyet e háborútól — minden távolfekvése dacára — viszonyainkra nézve legvégső esetként feltételeztünk, az mindjárt a háboru elején bekövetkezett. Az Amerikával való forgalom akadályozva van s az onnan Európába irányuló gabona-áramlás immár nem nyomja az ó világ piacait. Mivel pedig Kelet-Indiának minimális termése volt s egyebütt sincsenek számottevő készletek, a helyzet az, hogy Európa elől elzárult az az egyetlen forrás is, mely az előző jó termés következtében nagyobb gabona mennyiségeket szolgáltatathatna. A tengerészteszínálta körülmények láncolatát tehát a háboru akként kapcsolta egybe, hogy a származott helyzet valóságos szárazföldi zárlattá fejlődött, mely hasonló ahhoz, mint a milyent a nagy Napoleon Angliával szemben a kontinens rovására alkalmazott.

Nyilvánvaló, hogy ezt a helyzetet a háborúnak köszönhetjük. Hangsúlyozom, hogy köszönhetjük, mert az az eredmény, mely nálunk mutatkozik, minden bizonnyal kedvező s önmagában véve minél hosszabb fennmaradása kívánatos. Mert ha a mostani előjelek nyomán tényleg bekövetkezik a jó termés, vagy legalább is a közepes s még akkor is a jelenlegi magas árakat, vagy legalább megközelítőket jegyez a budapesti tőzsde, — akkor olyan hatalmas anyagi erőszaporodást nyer Magyarország: mely egy csapásra óriásit lendíthet összes gazdasági és minden egyéb viszonyainkon.

Ne feledjük el ugyanis, hogy a jelenlegi ár-nívó fennmaradása azt jelentené, hogy minden métermázsza buzáért kétszerannyit kapunk, mint tavaly, a mi — az átlagos terméseredményt véve alapul — közel 300 millió forint bevételi többletet jelentene az országra nézve.

Sőt ha számbavesszük a többi gabona-nemüeknél is mutatkozó ár-emelkedést bátran 500 millió forintra tehetjük azt az összeget, melyet Magyarország mezőgazdánépe a múlt évek bevételén felül kézhez fog kapni. Olyan óriási összeg ez, hogy az ország gazdasági vérkeringésébe való felszivódása okvetlenül megfeszíti a maga erősítő hatását a test minden részében és minden tagjában.

Ilyként lévén a helyzet, éppenséggel nem aggódunk az általános drágaság miatt, sőt — addig legalább, a míg túl leszünk a termés értékesítésén — kívánatosnak véljük a drágaság fokozódását. Olyan export-államban, mint a milyen Magyarország, mindig a gabona drágasága kívánatosabb, mint a fordítottja, mert a végső eredményben mégis csak a mi javunkra billen a mérleg. S végre egyszer bizony itt volna már az ideje annak, hogy a magyar gazdaság lássa hasznát a világpiac alakulásának; egy évtized óta ugyanis az a szivó ér apasztja el legjobb erőnket.

H I R E K.

Nagy-Kikinda, 1898. május 3.

A holnapi hangverseny. A kikindai szerb jótékonyági nőegylet holnap esti hangversenye a következő programmal fog lefolyni:

1. V o n ó s n é g y e s, zongora kísérettel.
2. K a r é n e k (Tengerész-kar, a „Mönchgut“, c. operettből katonazenekar kísérettel) éneklő a „Guszle.“
3. „Suite“ Reé L.-tól. Két zongorán Vulkó V a r a g y a n i n Vida urnó és V u c s e t i c s Zora k. a.
4. V. Rukovet Mokranjactól. Éneklő a „Guszle“ vegyes kara.
5. V o n ó s n é g y e s.
6. Á r i a és F i n a l e (a „Mönchgut“ c. operettből, katona zenekar kísérettel) éneklő Petrovics K. Milán és a „Guszle“ vegyes kara.

Megjegyezzük, hogy a program még kiegészítést nyer, a mennyiben Szávity Zsarkó freiburgi nagyhirű opera énekes, kit a kikindai közönség is jól ismer, fog még két számot énekelni.

Szerb himzések a párisi kiállításon. Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy a kikindai szerb leányok és asszonyok, a kik egyébként kasza-kapa kerülők, milyen gyönyörűen szőnek és himeznek. Egyik másik szerb asszony oly tőkélre viszi ebbeli ügyességét, hogy bámulatba ejti a

laikust, s a szakértők a legnagyobb elismeréssel szólnak ügyességéről. Igazán csodálkozunk a felett, hogy szerb asszonyaink ezen talentumát még valami ügyes kereskedő ki nem zsákmányolta. Most, mint halljuk, éppen kikindai szerb asszonyaink himzéseit a párisi kiállításba is elviszik és bizonyára ott is feltűnés tárgyát képezik ezek a nagy gonddal előállított munkák. A párisi kiállítás magyar csoportjának kormánybiztosa, Miklós Jenő, vett a napokban tudomást szerb asszonyaink kiváló ügyességéről, a mikor elhatározta, hogy a gyönyörű hazai terméket bemutatja a külföldnek. Megemlítjük e helyen, hogy erről a kikindai háziiparról a kormánybiztos J e s z e n s z k y Ignác, helyb. polgári leányiskolai tanítónő, révén vett tudomást, a ki a tél folyamán sok ügyes szerb asszonyt foglalkoztatott és himzéseiket, szövéseiket a fővárosban, egyes lelkes terjesztők útján értékesítette és így nem csak szűk időben anyagi támogatást közvetített sok szegény szerb asszony részére, hanem egy olyan hazai háziipari terméknek a terjesztése körül működik közre, a mely megérdemli, hogy még a külföld is gyönyörködje benne.

Uj tolmács. A nagy-kikindai királyi törvényszék Zsurma Péter nagyszentmiklósi lakost a nagyszentmiklósi kir. járásbiróság mellé a német és román nyelvre nézve állandó hiteles tolmácsná nevezte ki.

Adórendezés. Említettük, hogy a pénzügyminiszter a torontálmegyei községekben fennálló nagymérvű egyenesadó és hadmentességi díj hátralékok rendezését tűzte ki célul. Miután Nagy-Kikinda városa sem tartozik e tekintetben a legrendezettebb községek közé, egy bizottság, a mely a pénzügyigazgatóság nevében attól függetlenül fog eljárni, mint irtuk, Szabó Lajos, p. ü. ig. titkár, elnöke alatt legközelebb itt megkezdte működését. A működés elé mindenfelé a legnagyobb bizalommal néznek, mert világosságot van hivatva az adónemek hátralékainak labirintusaiba belevinni. A Kikindára érkező három tagú bizottság, a mely a város bizalmi férfival, irnokokkal kiegészül, valószínűleg hosszabb ideig fog itt működni. Főfeladatát a következőkben ismeretjük: a kijelölt községek főkönyveiben tételként mutatkozó s az egyévi előírást legalább annak nagyságáig meghaladó egyenesadó és hadmentességi díj hátralékok keletkezésének beható megvizsgálása, azok rendezése és tisztázása. E végből az 1895—1897. évi egyenesadó és hadmentességi díj főkönyveket beható bírálat és vizsgálat alá veszi. Az adószedési naplót újabb összeadja, a netáni szállítványhiányok megtérítése tárgyában intézkedik s tételként győződik meg arról, hogy az adófizetési iv szerint mutatkozó törlekés és szaporodások, valamint az előző évi hátralékok és túlfizetések helyesen vannak-e elkönyvelve.

Ennek megtörténte után a főkönyv elő és lerovási oldalainak vizsgálatát eszközli és az előírás helyességéről meggyőződik, s azt a felek adókiskönyveivel is egybe hasonlítja.

Csekélyebb jelentőségű hibákat a főkönyvben még akkor is megigazít, ha ez által a már lezárt és hitelesített főkönyvnek végösszege meg is változnék. Ez esetben a v. számvétség közreműködésével a főkönyvnek újabb való lezárása és a különbözetnek kiegyenlítése, a bizottságnak szintén feladatát képezi.

A hadmentességi díj kivetésének vizsgálatánál a bizottság még arra is különösen ügyelni köteles, hogy a nyilvántartási jegyzékekben felvettek megvannak-e mind és pedig helyes alapokon adóztatva; továbbá, hogy az idegenben tartózkodók hadmentességi díjának kivetéséhez megkívánt nyilvántartási adatok tartózkodási helyükre szabályszerű módon ki lettek-e mutatva.

Az észlelt hiányok orvoslása iránt intézkedik, s a már jogerős kivétellel szemben csakis kártérítési uton orvosolható helytelenségek, esetleg súlyosabb elbírálás alá eső események, a vétkes közeg jegyzőkönyvi kihallgatása mellett — a fegyelmi eljárás kérelmezhető végett — a pénzügyigazgatósággal közlendők.

Észlelt adóeltitkolásoknál, ha a kivétel a községelöljáróság hatáskörébe tartozik, a bizottság vezetője az előjárásigal a pótlajstromot elkészíteti, s azt további eljárás végett a pénzügyigazgatóságnak megküldi. A község előjáróság hatáskörét meghaladó kivétési esetekben ellenben a tényállást a pénzügyigazgatósággal közli. A további eljárás, illetőleg a jövedéki eljárás megindítása a pénzügyigazgatóság hatáskörébe tartozik.

Ha a bizottság említett eljárása közben sikkasztást, vagy oly nagymérvű könyvelési rendtelenségeket és hamisításokat észlelné, hogy ezek miatt a főkönyv teljes átdolgozása válik szükségessé: egyénekenkénti leszámolásnak van helye, a melynek elrendelése iránt a ministerium esetről-esetre intézkedik. E végből a bizottság vezetője, a vétkesnek kihallgatása mellett a tényállást jegyzőkönyvileg megállapítja, az elsikkasztott összeget biztosítja, esetleg befizetési és minderről az iratok kapcsán haladéktalanul kimerítő jelentést tesz a miniszteriumhoz.

Versec város törvényhatósága viharos közgyűlést tartott Pálffy főispán elnöklete alatt, amely alkalommal a görög-keleti szerb iskolák ügyei ismét felszínre kerültek. A német és a szerb anyanyelvű lakosság régi harcban áll egymással. Mindkét párt kirukkolt, még Zmejancs püspök is gyakorolta városatyai jogát, mint virilista. A verseci görög keleti szerb felekezeti iskolák a millennium évében oly hazaellenes magatartást tanusítottak, hogy a város törvényhatósága megvonta tőlük az addig adományozott 22.000 forint segélyt. Ez ellen a szerbek tellegbezttek, de elutasították őket. A város közel két esztendő óta a görög-keleti egyháznak, hogy iskolai ügyét rendezze, de ez e helyett egyre újabb és újabb segélyt kért. A múlt év végén meg is szavazott a város 6000 forintot. Most újabban ismét a törvényhatósághoz fordult az egyház, kijelentvén, hogy az iskolát felekezeti iskolaként kívánja tovább is fentartani, de kéri a várost, hogy ne csak az iskolai adófizetéstől, hanem azonfelül a községi iskola fenntartásához való hozzájárulástól, illetve az e célra fizetendő pótdától mentessenek fel a görög-keletiek. A hitközséget nagy szavazattöbbséggel elutasították. A közgyűlésen még elhatározták, hogy a város egy részét körülbelül 120.000 forintnyi költséggel csatornáztatni fogják.

Hangverseny. Klees Emilia k. a helybeli zongoratanítónő, ki mint kitűnő énekesnő a főváros zeneakadémiáján képezte magát hosszabb ideig, tegnap este Karánsebesen hangversenyt rendezett. Klees kisasszony nagy terjedelmű és kitűnően kezelt hangja általános feltűnést keltett a nagy számú és előkelő publikum előtt, a mely ismételtelen lelkesen megtapsolta és megújráztatta dalait. A hangversenyen a kisasszonyon kívül közreműködött még Weisz Anna k. a., Hüttner, Neuman, és Schmidt tanár, jeles műkedvelők. Mint értesülünk, Klees k. a. legközelebb a kikindai közönség előtt is fog énekelni.

„Gyurgyev dán.” A szerb szolgák éves szerződése holnap, a g. kel. Szent-György napján, jár le. Úgy beszélnek a városban, hogy ez alkalommal megint lesz egy kis tüntetés, miután a szolgáknak a béremelésre vonatkozó követeléseit a gazdák nem akarják teljesíteni. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket.

Zendülés H-Bókán. Alig esendesültek le a kodályok Tóbán, máris újabb véres összeütközésről adunk hírt. A bókaiak engedélyt kértek Gyertyánffy főszolgabírótól, hogy május elsején gyűlést tartsa-

nak. A főszolgabíró a gyűlést nem engedélyezte Csakhogy a bókaiak, kiket ekkor már alaposan feltűztek a szomszédos elvtársak, kijelentették, hogy a gyűlést még akkor is megtartják, ha a főbíró úr a feje tetejére állis. Gyertyánffy főszolgabírói ennek következtében már április 30-ikán kiment nyolc esendőri kíséretében a helyszínre, hogy jelen legyen, ha valami baj támadna. Más események reggelén úgy is látszott, hogy nem lesz semmi a faluban Délig azonban összegyűltek a szomszéd falubeliek véresszáju emberei s meg akarták nyitni a gyűlést. Kiktűzték a vörös zászlókat és először is körmenetet akartak tartani. A főbíró természetesen tiltakozott az ellen és maga mellé véve a esendőrieket, odalépett a tömeghez és békés szóval felszólította az embereket, hogy ne okoskodjanak, hanem oszoljanak szét. Zűrzaváros lármája volt rá a felelet s néhány mérgesebb alak már ekkor hangoztatta:

— De bizony vérbe mártjuk mi még magunkat! A bókai szocialisták Barát nevű vezére ekkor előlépett és hallatlan vakmerőséggel berántotta az egyik esendőrt a nép közé. A esendőri azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem a másik pillanatba keresztül szurta Barátot. Mikor a tömeg ezt látta, rá akart rohanni Gyertyánffy főbíróra, de az őrsvezető tüzet vezényelt és a másik percben 4 halott s nyolc sebesült feküdt véreben. A meghaltak között van három magyar és egy horvát ember, valamennyien bókaiak. A tömeg nem várta be a esendőriök újabb lövését, hanem vlszahuzódott és csak messziről fenyegetőzött. Ez délutáni három óraker történt, este hat óraker kiment a helyszínre külön vonaton gróf Bethlen Miklós megyei főjegyző egy század gyalogsággal, amelynek látára a nép szétszórt.

A temesvári kereskedelmi és iparkamara szombaton Vest Ede lovag elnöklete mellett ülést tartott. Különböző elnöki jelentések után, a titkár jelentése az ügyforgalomról valamint a nagybecskerekeli keresk. segédke szaktanfolyamának zárvizsgájáról tudomásul vétetett, ugyisintén Tedeschi János ker. tanácsos jelentése a temesvári hasonló tanfolyam vizsgájáról. A napirend tárgyai közül a következőket emeljük ki: Az országos és heti vásároknak esetleg vasárnapra való áthelyezése ügyében a kamara elvben oda nyilatkozik, hogy az országos vásároknak vasárnapra való áthelyezése a helyi viszonyokhoz képest célszerűnek mutatkozik, a heti piacok azonban továbbra is a hétköznapokra szori-

tandók. — A kereskedelmi alkalmazottak ez évi II. országos kongresszusán a kamara is képviseltetni fogja magát, s egyuttal anyagilag is támogatni fogja azt. — Végül elnök indítványára a kamara elhatározza, hogy az 1900 párisi világkiállítás alkalmára kerületbeli 2 kereskedő és 2 iparos részére egy-egy 250 frtos tanulmányi ösztöndíjat tűz ki, melyet annak idején pályázat útján fog kiosztani, s miután az elnök még a kamarai tagok figyelemébe ajánlta az 1900. évi budapest — párisi kirándulásban való részvételt, melynek programja nagy kényelem mellett jutányos is, s a melyre előjegyzéseket a Temesvárott alakult széleskörű bizottság tagjai és jegyzője elfogadnak, — továbbá az ülés tudomására hozza a vidéki hírlapírók szövetségének meghívóját a f. é. május hó 8-án Temesvárott tartandó közgyűlésre, az ülés véget ért.

Felolvas szerkesztő és lapfőlapadonos:
Dr. KISS KÁROLY.

90 szám 1898.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a szegedi kir. törvényszék 1897. évi 15007 sz. végzése következtében dr. Szivessy László ügyvéd által képviselt a szegedi tak. h. társ javára Ivánovits Szreden és társa ellen 10 frt s jár. erejéig 1897 vi szept. hó 24-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 306 frt ra becsült szobabutorok, buza és sertések-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a tkanizsai kir. jár s bíróság 606 1898 számú végzése folytán 10 frt kr. tökékövetelés, és eddig össz esen 3 frt 20 kban bíróság már megállapított költségek erejéig Szöreghegy alpes lakásán leendő eszközésére 1898. évi május hó 9 ik napján a d. e. 11 órája határidőül kitűzött és ahhoz a venni szándékozók ezennel is megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Kelt T. Kanizsán, 1898. évi április hó 24 én 166 1-1

Karátsonyi, kir. bir. végrehajtó.

„MARGIT“

GYÓGYFORRÁS

Margitforrás-telep (Bereg-megye.)

Kitűnő hatású szénsavas nátriumainál és csekély szabad szénsavánál fogva a légutak s tüdő hurutos állapotainál sőt egyenesen nélkülözhetetlen, ha, mint a tüdővészeseknél, vérzésekre való hajlandóság van jelen. Kiváló hatást látni tőle a gyomor és belek hurutos állapotainál, hol a fölszennyeiségben képződött sav oka a rossz emésztésnek. Előnyösen hat a hólyag hurutos állapotainál, mert akadályozza a húgysavas sók lerakódását és így a kö- és homokképződést. Ezek eredményezték azt, hogy a legkiválóbb orvosi kapacitások mindig a legszivesebben használják és mindig előnyt adnak neki a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölött.

Mint ivóvíz

kiváló óvószernek bizonyult járványos betegségek idején, főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános kedveltségnek örvend.

Főraktár **ÉDESKUTY L.** Budapestén
V., Erzsébet-tér 8. cs. és kir. udvari szállító. V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógyszerertan, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.